

Deel 5 DE PUDELPOINTER – EEN GOED BEWAARD GEHEIM.

Auteur: Malisse – instructeur jachthondenschool 'To the Point' met 35 jaar internationale ervaring.

INLEIDING.

De pudelpointer,...wat is dat meneer? Dit is het antwoord dat ik meestal krijg van (aspirant) jagers. Gedurende de 5 jaar dat ik nu de les 'jachthonden' verzorg aan het IJO, is er zo goed als niemand die het ras kende of nog van gehoord had. Gelet op het ontstaan en de geschiedenis die dit veelzijdige jachthondenras met zich meedraagt is dit redelijk onbegrijpelijk. Persoonlijk leerde ik het ras kennen in 1993 toen ik voor het eerste deelnam aan de VGP (Verbandsgebrauchsprüfung) in Westfalen. De proef was georganiseerd door de jachtgroep Kreisgruppe Recklinghausen en er waren 16 honden wat heel veel was voor zo'n zware jachtproef. Het was daar dat mijn aandacht voor het eerst viel op een bruin, herfstbladkleurig Pudelpointer teefje met een wat clownesk uiterlijk t.t.z. geen draadhaar, geen ruwhaar, geen langhaar maar ergens 'tussenin'. Ergens tussen griffon korthals en Duitse draadhaar. Sindsdien is het ras nooit helemaal uit mijn geheugen verdwenen. Je kon er eigenlijk moeilijk naast kijken, anders dan alle andere rassen,...een beetje bohemen ook.., een echte jagershond, zo zie ik het vandaag. Het is geen toeval dat mijn interesse voor dit 'oerras' mij al enkele jaren bezighoudt, en vooral wanneer niemand anders dat doet... In dit artikel gaan we op zoek naar de oorsprong en de filosofie van deze prachtige volbloed 'jagers'hond.



ONTSTAAN

De Pudelpointer, zoals de naam al doet vermoeden, is ontstaan uit een kruising tussen een Poedel en een Pointer. Het lijkt misschien verrassend dat de Poedel, tegenwoordig vooral bekend als een modieuze hond, werd gebruikt om een jachtras te ontwikkelen. Weinig mensen weten tegenwoordig dat de grote, krulharige

poedel (Standaardpoedel) oorspronkelijk een uitstekende jachthond was en tot ver in de vorige eeuw met veel succes werd gebruikt.

Zijn passie voor het opjagen van wild en het werken in het water, zijn speurinstinct, zijn apporteerdrift en vermogen om verloren wild terug te vinden, zijn scherpzinnigheid ten opzichte van roofdieren, zijn intelligentie en zijn trainbaarheid werden in het bijzonder geprezen. Hij werd zelfs beschouwd als de intelligentste van alle honden. De kwaliteiten van de Pointer zijn bij moderne jagers beter bekend dan die van de Poedel in het verleden. De Pointer werd toen, net als nu, beschouwd als de onovertroffen Engelse staande hond in het veld, met zijn feilloze neus, vurige temperament, enorme uithoudingsvermogen, snelheid met een breed zoekgebied en spectaculair voorstaan – kortom, de hond met de meest briljante veldmanieren.

Het is vrijwel zeker dat niemand ooit zou hebben overwogen om twee ogenschijnlijk verschillende raszuivere hondenrassen zoals de Poedel en de Pointer te kruisen en verder te ontwikkelen, ware het niet voor een toevallige ingreep. Aanvankelijk puur toevallige, en later opzettelijke, kruisingen met Poedelbloed bleken succesvol. Zo citeerde Dr. Ströse in 1902 een zin uit een boek dat in 1817 in het Duitse Jachtblad was gepubliceerd: "De beste jachthonden zijn kruisingen van de grote Poedel." Onvermijdelijk vonden er toevallige en later opzettelijke kruisingen plaats tussen Poedels en Pointers, maar deze nakomelingen, bekend als de F1-generatie, werden niet verder ontwikkeld, maar gebruikt als werkhonden.

Niemand minder dan Hegewald vertelt in zijn geschriften over werkhonden het verhaal van twee toevallige kruisingen tussen een poedel en een pointer: de bruine teef "Juno" en de zwarte reu "Nimrod". Beide honden waren tophonden in het veelzijdige jachtwerk van de oude meester. Het zou de omvang van dit verslag te buiten gaan om Hegewalds uitbundige lof voor deze twee honden hier te herhalen. Maar niet alleen in Duitsland, maar ook in Engeland, Spanje en Amerika werden uitstekende resultaten behaald met kruisingen van pointer en poedel.

De Engelsen waren er zelfs in geslaagd een krulharige apporteerhond te ontwikkelen en te fokken, de "Curly Coated Retriever", uit een kruising tussen een Pointer en een Poedel. Het was dan ook onvermijdelijk dat de ervaren fokker Hegewald geobsedeerd raakte door het idee om een ruwharige kruising te ontwikkelen voor veelzijdige jachtdoeleinden, waarbij de beste eigenschappen van beide ouderrassen gecombineerd en consistent doorgegeven zouden worden. Het was echter niet zozeer een liefde voor experimenteren die hem dreef, maar eerder het besef dat het vrijwel onmogelijk zou zijn om geschikte werkhonden te fokken uit de oude Duitse Pointer-rassen, die te kalm waren geworden, de jachtdrift misten en bovendien een gebrekkige neus hadden. Het idee om de oude Duitse Pointers nieuw leven in te blazen met Engels volbloed was nog bij niemand opgekomen.

HET GROTE FOKEXPERIMENT

Na veel heen en weer gepraat en ondanks alle polemische bezwaren vanuit de kynologie van die tijd, werd in 1881 de eerste stap gezet. Het eerste doelbewust gefokte nest Poedelpointers werd geboren bij boswachter Walter in Wolfsdorf bij Goldberg in Silezië, uit de zwarte poedelteef "Molly" en de witbruine, zwaargebouwde pointer "Tell". Deze combinatie bracht "Cora von Wolfsdorf" voort, die al grotendeels voldeed aan Hegewalds visie op de Poedelpointer: de jachtinstincten van beide oorspronkelijke rassen en de bouw van een grote, ruwharige, **bladbruine** pointer, waaruit het uiterlijk van de poedel zich zou ontwikkelen.

Deze teef werd lange tijd als een modelhond beschouwd. In totaal werden negen stamlijnen opgezet door kruisingen tussen poedels en pointers, met acht zwarte en één bruine poedel en negen wit-bruine pointers. In zeven van deze stamlijnen was de vader een poedel en in twee een pointer.

In plaats van F1-generatie Pudelpointers met elkaar te kruisen, wat onmiddellijk zou hebben geleid tot segregatie in zowel fenotype als genotype, werden de F1-generatie en daaropvolgende generaties teruggekruist met witbruine Pointers. Dit versterkte herhaaldelijk het heterosis-effect (hybride-effect: een **significante toename in eigenschappen en prestaties vergeleken met de oudergeneratie**), waarbij de nakomelingen van twee genetisch verschillende ouders (kruisingen) beter presteren dan het gemiddelde van beide ouderrassen. Deze foktechniek leidt vaak tot sterkere, vitalere (lees gezond) en productievere dieren of planten.

Geleidelijk aan begonnen ze Pudelpointer x Pudelpointer-kruisingen toe te passen. **Van 1924 tot 1945** werd er al uitsluitend op zuivere honden gefokt. Pas na de Tweede Wereldoorlog, toen de fokbasis door de chaos van de oorlog en de naoorlogse periode tot een minimum was gereduceerd, werd een gerichte en gematigde herintroductie van de Pointer-bloedlijn doorgevoerd. Hiermee werd inteelt voorkomen en een hernieuwd *heterosis-effect bereikt.

Na bijna dertig jaar fokplanning gebaseerd op het principe van zuivere rassen, werd in 1983 opnieuw een strikt beperkt experiment met Pointer-bloed uitgevoerd. De nakomelingen, die aanvankelijk onderworpen zijn aan een fokverbod, werden altijd onderworpen aan een rigoureu selectieproces door Edgar Heyne. De twee fokmethoden die bij PP-fokkerij worden toegepast, zijn daarom zuivere rassen en, incidenteel, beperkte terugkruising met Pointer-bloed.

Hoewel lijnteelt, toegepast binnen het kader van zuivere fokkerij en met een lichte mate van inteelt, een evenwichtig en consistent prestatieniveau en een uniform type oplevert, leidt incidentele terugkruising slechts tot relatief kortstondig succes (heterosis-effect). Terugkruising kan echter inteeltdepressie tegengaan wanneer de fokbasis enigszins is verkleind.

De Pudelpointer is geen type Duitse Pointer, zoals wel eens luidkeels beweerd is, maar een ruwharige staande hond die genetisch afstamt van **de Poedel en de Pointer en zich volledig onafhankelijk van de andere Duitse staande hondenrassen heeft ontwikkeld**. De Pudelpointer heeft echter wel een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de Duitse Draadhaar.

Dit zijn feiten die niet door elkaar gehaald mogen worden. Hoewel poedelbloed alleen werd gebruikt om de oorspronkelijke bloedlijnen vast te stellen, is het verbazingwekkend hoe het oude poedel-erfgoed, dat zich manifesteert in intelligentie, trainbaarheid, speurinstinct en apporteerdrift, vindingrijkheid bij het terugvinden van verloren wild, liefde voor water en scherpte ten opzichte van roofdieren, bewaard is gebleven in de moderne Pudelpointer. Net als alle Duitse staande honden wordt de Pudelpointer gefokt als een veelzijdige staande jachthond voor de jacht in het veld, in het water en in het bos. Natuurlijk wordt niet elke Pudelpointer voor zulke veelzijdige taken ingezet, aangezien de jachtmogelijkheden voor veel jagers tegenwoordig beperkter zijn dan ooit.

VEELZIJDIGHEID

In het veld moet de Pudelpointer, hoewel niet beschouwd als een echte veldspecialist, een snelle zoekwijze tonen met een fijne, ver reikende neus, vast voorstaan en uitstekend op het spoor zijn. Hoewel het klassieke veldwerk, het zoeken naar patrijzen op brede stoppels afgewisseld met vergelende aardappelvelden, zo goed als tot het verleden behoort, wordt er niet afgeweken van het fokdoel en laat men zicht niet beïnvloeden door andere meningen. De Pudelpointer is zo goed trainbaar dat hij dicht onder het geweer zoekt als dat nodig is. Bovendien maakt hun poedelafkomst hen intelligent genoeg om zich aan te passen aan de verschillende jachtomstandigheden.

Met een beetje oefening ontdekken ze al snel dat de fazant, in tegenstelling tot de oprukkende kippen, zich vaak terugtrekt in dichte begroeiing en alleen gevonden kan worden door een kalme, korte en zelfs cirkelvormige zoektocht rond de jagers. Bij het fokken op korte zoekpatronen, wat tegenwoordig vaak wordt gepromoot vanwege de veranderende jachtomstandigheden, zien we het gevaar van een terugval naar de oude Duitse staande hond. De passie van de Pudelpointer voor water is spreekwoordelijk. Het sterke Poedel-erfgoed is bewaard gebleven vanaf de oprichting van de oorspronkelijke lijnen tot op de dag van vandaag. Een Pudelpointer met slechts een matige aanleg voor water verdient de rasnaam niet.



De Pudelpointer heeft zich sinds zijn ontstaan ook bewezen als boshond. Boswachters in de Hunsrück en de Eifel gebruikten hem vroeger voor het opsporen van gewond wild. Ook zijn er vele voorbeelden bekend van succesvol zweetwerk. De Pudelpointer heeft een reputatie opgebouwd als betrouwbare apporteerhond en uitstekende speurhond.

De Pudelpointer wordt gefokt met een effen kleur, hoewel kleine witte aftekeningen, zoals een witte borstvlek, niet gewenst zijn. De kleur die Hegewald nastreefde was een droogbladbruin, de beste camouflage voor de jacht en het werk in de bosbouw. Tegenwoordig is het fokdoel meer gericht op middelbruin tot donkerbruin. Zwart wordt getolereerd en verschijnt vaak na kruisingen met Pointerbloedlijnen, en blijft decennialang een dominante kleur. De gewenste vacht van de Pudelpointer is kort tot ruw, met een goede ondervacht, een uitgesproken baard, minstens een lichte lok en volle buikbehang. Te lang, dun of zacht haar is ongewenst.

Kortharige honden zijn uitgesloten van de fokkerij. Hoewel er af en toe terugvallen zijn naar de twee oorspronkelijke rassen (de wollige vacht van de Poedel, de kortharige vacht van de Pointer), hebben Pudelpointers tegenwoordig overwegend de vacht die vereist is volgens de fokvoorschriften. Na de introductie van Pointerbloed moeten we echter rekening houden met een toename van het aantal

kortharige honden over meerdere generaties, aangezien het vanaf de F2-generatie, met de segregatie van genen, onmogelijk is om bij de ruwharige pups in een nest te zien welke homozygoot en welke heterozygoot zijn voor de ruwharige vacht. Dit komt doordat kortharige nakomelingen altijd voortkomen uit heterozygote ruwharige honden. Omdat de "Pointer-pups", als ze al mogen fokken, nooit met elkaar worden gekruist, maar altijd met raszuivere Pudelpointers, kan het fokprogramma het ruwharige patroon beheersen.

Na de politieke deling van Duitsland na de Tweede Wereldoorlog bleven de contacten tussen Oost en West op het gebied van fokken slechts in de eerste jaren bestaan. Fokkers in de DDR, die tot de oorlog bolwerken van de Pudelpointer-fokkerij waren geweest, werden gedwongen honden uit te wisselen met Tsjecho-Slowakije om hun fokbasis uit te breiden. Dit hield de import van Pudelpointers in, waarvan sommige bloedlijnen uit de DDR droegen. Ook werd er Pointer-bloed geïntroduceerd, een fokpraktijk die ook in West-Duitsland gebruikelijk was. De prestaties van Pudelpointers waren in de jaren 60 zeer hoog en de vraag ernaar was groot. Veel pups gingen naar boswachters, maar slechts een paar van hen besloten zelf te fokken. Als gevolg hiervan nam de fokbasis gestaag af en kon de Pudelpointer-populatie alleen overleven door uitwisselingen met Tsjecho-Slowakije en de frequente introductie van Pointer-bloed.

Uit pure wanhoop namen Pudelpointer-fokkers zelfs hun toevlucht tot een voorheen ongekennde fokmethode: het kruisen van Pudelpointer-teven met Duitse Draadharen. Hierdoor droegen sommige Pudelpointers ten tijde van de Duitse hereniging een deel DD-bloed in zich. Sinds 1990 is het principe van zuiver fokken weer ingevoerd. Pups met DD-voorouders ontvangen geen stamboom van de Pudelpointer Club. De oprichting van de regionale groep in Midden-Duitsland markeerde de laatste stap richting hereniging. Buiten Duitsland wordt er ook in Oostenrijk en Canada, met afstammingslijnen die teruggaan op Duitse Pudelpointer-stammen, en in Tsjechië op grote schaal met Pudelpointers gefokt. In Canada neemt de Pudelpointer deel aan de prestigieuze veldproef tegen Pointers en Setters, waar hij consistent zijn kwaliteiten heeft bewezen.



Op 16 januari 1897 deed Oberländer een oproep tot de oprichting van de Pudelpointer Fokkersvereniging. De club werd vervolgens op 17 juli 1897 in Darmstadt opgericht.

Van 1990 tot 2011 werd een fokexperiment uitgevoerd onder de kennelnaam "von Holstein ". Dit experiment werd voornamelijk mogelijk gemaakt door de pioniersgeest, de financiële inzet en het buitengewone idealisme van de heer Klaus Asmus uit Kollmar, die het idee had om een nieuwe, originele lijn op te zetten.



MIJN VISIE

Het ras blijft mij intrigeren, niet alleen vanwege zijn veelzijdigheid en mooie eigenschappen maar vooral ook vanwege de filosofie en vooral de VISIE en MOED die de 'uitvinders' van het ras tentoonspreidden. Het was werkelijk heel gedurfd om 'uit te wijken' naar de Engelse Pointer, .. een soort 'verlichting' in die tijd. Het succes was echter onmiskenbaar. De reden waarom het ras niet echt massaal doorgedrongen is in jagerskringen moet toch wel gezocht worden in het feit dat men een volledig 'Duitse' creatie wou, en geen kruising met Engelse honden. Maar we kunnen er niet omheen, ook de zo bejubelde Duitse draadhaar is een mengelmoes van allerlei ruwharige honden, waaronder de Pudelpointer een belangrijke rol gespeeld heeft. De ene zou de andere niet geworden zijn en omgekeerd zonder al deze 'experimenten'. Ik vind het dan ook jammer dat dit ras niet meer vertegenwoordigd is in de praktijk bij ons. Mijn contacten met fokkers in Duitsland, kunnen mij niet van de indruk ontdoen dat men de gelederen liever gesloten houdt, m.a.w men staat niet te popelen om dit 'goed bewaarde geheim' te veel ruchtbaarheid te geven...

En misschien heeft men wel gelijk, want het zou mij erg verbazen als er één pudelpointer is die NIET in jagershanden is. Dit zijn èchte 'jagershonden' voor jagers. Dat kan men alleen maar toejuichen.

Maar...er is ook een maar! Het is onbegrijpelijk waarom de haarvariëteit zo groot is. In Noord-America is er een sterke vertegenwoordiging van het ras en daar slaagt men er blijkbaar wel in om de draadharige vacht

te bekomen en redelijk uniform te houden. Het grote verschil in vacht in de Duitse bloedlijnen vind ik onaanvaardbaar. Sommigen hebben een goede ruwharige vacht, anderen zijn langharig...en alles ertussenin!! **Nochtans zijn de fokvoorwaarden heel streng. Een voorbeeld hiervan is dat beide ouderdieren over het Härtenachweis (scherpte op roofwild) moeten beschikken. Voor zover ik weet is er geen enkel ander ras waarbij dit een verplichte voorwaarde is om te mogen fokken.**

Ter vergelijking: Bij de Duitse draadhaar is de test 'Homozygoot' heel belangrijk. Een homozygoot draadhaar (vaak aangeduid als FF) betekent dat de hond genetisch gezien twee identieke kopieën van het gen voor de draadhaarvacht draagt. In de fokkerij van dit ras is dit een zeer gewilde eigenschap.

Maar dat doet niets af van de kwaliteiten van Pudelpointer . Ook hier geef ik een tien op tien wat bruikbaarheid betreft en wat meer is je krijgt er iets heel authentiek voor terug met een heel interessante geschiedenis en genetica die baanbrekend was voor die tijd.

Het moeten niet altijd Duitse draadharen of Duitse kortharen zijn...



Bijlage: video over het ras.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZsIBkcEG7u8>

Krist Malisse

Jachthondenschool 'To the Point'- 35 jaar expertise tot uw dienst voor uw succes!

